

Deel 1: het Martha!tentatief

‘Misschien is het waanzin zich aan dromen over te geven en schatten te zoeken waar slechts puin is. Maar misschien is het ook waanzin normaal te zijn. Maar heel zeker is het de grootste waanzin, het leven te zien zoals het is, en niet, zoals het zou KUNNEN zijn.’

logboek

Datum	Tijd	Beschrijving activiteit
...	Tussen de soep en de patatten	Website Martha!tentatief uitpluizen.

12/03/2009	13.00-15.00u	Repetitie bijwonen 'klein Jowanneke gaat dood' in het fort van Mortsel (vestiging Martha's)
13/03/2009	09.30-16.00u	Repetitie bijwonen 'klein Jowanneke gaat dood' in het fort van Mortsel (vestiging Martha's)
15/03/2009	10.30-12.00u	'eitjes op zondag' interview Johan Petit door Vanessa Broes in CC De Kern
16/03/2009	09.30-15.30u	Verhuis van het fort naar de Rataplan, kennismaking met de burogrieten en lezen subsidie aanvraag 2010-2013
17/03/2009	10.00-00.00u	Rataplan, puntjes op de 'i' zetten zowel technisch als naar inhoud. Technische doorloop, try out en nabespreking met alle Martha's inclusief mede-oprichter Bart Vanuffelen
18/03/2009	18.00-23.00u	Voorstelling bijsturen, try out 2 nabespreking met aanwezige martha's
19/03/2009	20.00-22.00u	Premiere
02/04/2009	20.00-...u	Voorlaatste voorstelling <i>ooit</i> van Klein jowanneke gaat dood' in de Roma+ nabespreking en pinten pakken in café de pauw

Beschrijving van de organisatie

Wat nu volgt is de tekst gekopieerd uit de subsidie aanvraag voor 2010-2013. Om u hiervan te besparen leg ik het even snel uit in mijn eigen woorden.

Het Martha!Tentatief is een vzw (vennootschap zonder winstoogmerk) opgericht door Johan Petit en Bart Vanuffelen toen zij afgestudeerd waren van de richting toneel/regie in het Rits te Brussel.

Hun hoofddoelstelling is het graafste toneelstuk *ooit* te maken. Op zich een vrij naïve doelstelling, maar zo is heel het Martha!tentatief wel een beetje. De burogrieten houden zich bezig met de zakelijk kant en het inperken van onrealistisch dure dromen van de creatieve Martha's, terwijl die op hun beurt de burogrieten er van proberen te overtuigen dat *alles kan!*

Daarom kiest het MartHa!tentatief voor een structureel-projectmatige werking.

De Martha's willen een zo breed mogelijk publiek bereiken en doet dit door onder andere op locatie te spelen (bijvoorbeeld de 'zoologie' in de zoo van Antwerpen of 'de stormdraak' op markten verspreid over heel België).

Bijna alle stukken van de Martha's spelen zich af in het Antwerpse of hebben een link naar de stad.

De Martha's zijn allen nogal nostalgische mensen die genietend vanuit de coulissen kijken naar de veranderingen in de stad, in de mensen die leven in de stad en zichzelf die veranderen in de stad/door de stad. Wat zo uniek is aan het Martha!tentatief is dat er zelden of nooit vertrokken wordt vanuit een bestaand stuk of een boek. Alle stukken worden geschreven door Johan Petit en Bart Vanuffel. Dat geeft hen natuurlijk een unieke stem die geen ander theatergezelschap heeft.

De reden waarom ik toch nog ge-copy-paste heb uit hun subsidie aanvraag is omdat het zo geestig is geschreven. En een samenvatting is eigenlijk maar een interpretatie van wat ik denk dat belangrijk is. Dus als je tijd hebt, lees het dan toch maar even rustig door.

Identiteit van de organisatie

1. Mission Statement

Het MartHa!tentatief is een toneelgezelschap. Elk toneelstuk dat wij maken is een poging om de wereld, zoals die zich op dat moment aan ons voordoet, te vangen in een toneelstuk. Wij trachten de hedendaagse, gefragmenteerde en soms problematische realiteit binnen onze toneelstukken op zo'n manier te ordenen dat zij terug hanteerbaar wordt. Hoewel het verlies van zekerheden en sluitende antwoorden onze tijd en wereld complex hebben gemaakt, weigeren wij te geloven dat dit tot immobiliteit moet leiden. Dit komt omdat wij, naast het geloof dat er geen absolute zekerheden zijn, ook geloven dat er geen absolute onmogelijkheden bestaan.

Het MartHa!tentatief neemt het eigen leven als uitgangspunt en maakt hiermee toneel over de stad, het land en de wereld waarin wij wonen. Dit alles vanuit de overtuiging dat hoe persoonlijker het leven beschreven wordt, hoe universeler dit verhaal door het publiek herkend zal worden. Vanuit de vaststelling dat de leden van het MartHa!tentatief wonen en werken in een snelveranderende en multiraciale stedelijke omgeving moet en zal dit veel-kleurige, verbrok-kelede en voor ons vaak onbegrijpelijke stadsleven zich in onze tonelen tonen.

Elke voorstelling ontstaat vanuit een absolute nood om iets mee te delen over de ons omringende wereld. Toneelstukken worden

alleen gemaakt wanneer zij zich opdringen. Daarom kiest het MartHa!tentatief voor een structureel-projectmatige werking.

Het MartHa!tentatief maakt theater voor een zo divers en breed mogelijk publiek. Onder andere daarom speelt het MartHa!tentatief vaak op locatie. Naast een weldoende onafhankelijkheid en de mogelijkheid tot een grotere beeldende scheppingskracht zorgt onze locatiewerking er immers voor dat we de band met ons publiek kunnen aanhalen en versterken. Daarom creëren we waar mogelijk een feestelijke sfeer. Want een voorstelling van het MartHa!tentatief wil meer zijn dan een toneel. Het wil een belevenis zijn.

2. Korte Schets voorbije en huidige werking

Het MartHa!tentatief maakt **toneelstukken over de wereld en de tijd waarin wij leven**. Elk keer opnieuw proberen wij zo onbevangen mogelijk de werkelijkheid rondom te ervaren en te voelen hoe en waar een zenuw dient blootgelegd. Op deze manier moet de enigszins overspannen ondertitel van ons gezelschap dan ook begrepen worden; 'toneel over het alledaagse en onnoembare leven aan het begin van de 21ste eeuw.'

In '**Klein Jowanneke Zaaagt**' is het alter ego van Johan Petit onderhevig aan de onzekerheden van het leven in de moderne stad. Hij voelt zich klein en onmachtig en weet zich geen weg met de talloze wereld- en andere problemen die hem omringen. Waarna hij, in een poging om de onrust te bezweren, een tocht door de stad onderneemt. Deze tocht verschaft hem geen oplossingen, noch nieuwe inzichten. Enkel het besef dat elke daad, hoe klein ook, invloed heeft en dat de betekenis van al onze daden niet moet worden afgemeten aan de impact die zij hebben, maar doodeenvoudig aan het feit of wij ze al dan niet begaan.

Het MartHa!tentatief leeft bij gratie van het nu, van de noodzaak, van de herkenning. Dit bepaalt dan ook in grote mate de keuze van onze stukken. We kiezen een thema omdat het op een bepaald moment noodzakelijk is dat thema te behandelen. En dient er zich plots een urgenter thema aan, dan worden andere projecten geschrapt of in de tijd opgeschoven.

Zo was de '**Mini Road Show**' het rechtstreeks gevolg van gesprekken van Johan Petit met een inwoner van

Deurne-Noord. **'Magic Palace'** werd op enkele maanden tijd gerealiseerd, na een vraag van Erfgoedcel Antwerpen. De bespiegelingen over dood en ouderdom waar dit stuk grotendeels op drijft, komen niet toevallig in een jaar met veel privéleed van Bart Van Nuffelen. **'Klein Jowanneke zaaagt'** is een antwoord op een periode van werkloosheid.

Deze manier van toneelmaken heeft tot gevolg dat het repertoire van het MartHal tentatief **een grote diversiteit** vertoont. Voorstellingen lijken op het eerste zicht erg veel van mekaar te verschillen, en dit zowel vormelijk als inhoudelijk. Deze verscheidenheid wordt nog versterkt door de keuze om locatietheater te maken. Spelen op locatie dwingt de maker telkens opnieuw het kader waarbinnen toneel gespeeld wordt te herdefiniëren.

Het voorbije jaar bv. speelden we - in zalen overal te lande - een monoloog over het hedendaagse leven (**Klein Jowanneke gaat dood**), een documentaire-toneel over ongemerkt ouder worden - op locatie in cinemazaal Roma - (**Magic Palace**), een fictieve, hoogst overtuigende en tenslotte hilarische demonstratie van een stofzuiger - op markten in heel Europa (**de stormdraak**) en een voorstelling over een familie Deurnese desperados - gespeeld in een opengezaagde camion op pleinen en grasvelden doorheen het land (**Mini Road Show**).

Door de jaren heen heeft het MartHal tentatief een **uiterst persoonlijke toneeltaal** ontwikkeld, die gekenmerkt wordt door een 'vertellende' regiestijl (immer frontaal, dwars door de vierde wand, bijna altijd verteltheater), maar ook en vooral door de taal die de personages hanteren.

De taal die Johan Petit hanteert is in grote mate het gevolg van zijn interesse in 'het vertellen'. Van kleins af aan is hij gefascineerd door mensen die met heel veel show allerhande verhalen en moppen vertellen. Dit verklaart ook waarom hij zo graag interviews als uitgangspunt neemt om voorstellingen mee te maken. Zo interviewde hij voor **'Mauve-Wit'** en **'De Zoologie'**, Beerschotsupporters en bewoners van de wijk het Kiel enerzijds en abonnee's en bewakers van de zoo anderzijds. Beide voorstellingen vertelden het verhaal van hoe de zoo, de wijk het Kiel, de stad en de wereld veranderd zijn en hoe de

gemeenschappen (of dorpen) binnen de stad verdwenen zijn.

Hetgeen al onze voorstellingen met elkaar verbindt, kunnen we enkel omschrijven middels de uiterst vage term 'het MarHa!gevoel', **een soort van optimistische onderstroom die in al onze voorstellingen aanwezig is** en die ons denken over de wereld en toneelmaken reflecteert.

Het hoofdpersonage uit '**Klein Jowanneke Gaat Dood**' neemt niet alleen afscheid van zijn jeugd, maar ook van zijn naïviteit. Wil dit zeggen dat hij zich neerlegt bij de wereld zoals hij is ? Dat hij alle illusies laat varen ? Neen, het tegendeel is waar. Hij beseft dat het enige dat hem kan redden, wakker blijven is. Dat men zich een eigen wereld te kiezen heeft. Dat dit de enige optie is. Iedere dag opnieuw kiezen. Kiezen voor uw lief, kiezen voor uw kind, voor de plaats waar ge woont, het werk dat ge doet, het leven dat ge leeft.

Het MarHa!tentatief zoekt naar manieren om de hedendaagse, complexe realiteit hanteerbaar te maken. Het is net die bewuste keuze voor een eigen werkelijkheid die de uniciteit van het MarHa!tentatief uitmaakt. Maar daarvoor verwijzen wij graag naar ons spectaculaire hoofdstuk **hoofdstuk 4, Uniciteit van de organisatie.**

3. Verhouding tot het kunstenveld

De lente van het jaar 2008. Het fenomenale MarHa!tentatief brengt de voorstelling '**Klein Jowanneke Gaat Dood**' tweemaal voor een uitverkochte Arenbergschouwburg en speelt drie thuismatches in een uitzinnige zaal Roma te Borgerhout. '**Magic Palace**' wordt hernomen in **den Bourla** in het festival *Antwerpse Kleppers* en speelt vijf uitverkochte voorstellingen in de Roma. En nog eens een maand later slaagt onze acteur-marktkraamverkoper er voor de 67ste keer niet in om tijdens een internationaal theaterfestival te Liverpool de Tornado Dragon-stofzuiger ofte '**De Stormdraak**' te verkopen.

Men kan zonder overdrijven stellen dat het MarHa!tentatief vanuit de marge van het theaterlandschap in de richting van het centrum is opgeschoven. Het is de vraag of we met deze evolutie

blij moeten zijn, of vooral op onze hoede. We neigen naar het tweede. Natuurlijk zijn wij blij met de onmiskenbare professionalisering van onze werking, met het feit dat de meeste Cultuur Centra de naam van ons gezelschap nu wel kunnen uitspreken en met volwaardige persaandacht voor onze premières. Maar desondanks, of net daarom, moeten we blijven nadenken over wat we betekenen in het landschap, en wat het MartHa!tentatief nu net zo uniek maakt.

EEN BREED PUBLIEK

Een van de opvallendste eigenschappen van het MartHa!tentatief is haar publiek. Het is een publiek dat het MartHa!tentatief op zeer organische wijze, voorstelling per voorstelling, voor zich gewonnen heeft. Vrienden en familie vormden de basis, en via lange speelreeksen op ongewone plekken en de bijhorende mond-aan-mondreclame, langsheen voorstellingen in samenwerking met de Zomer van Antwerpen, Antwerpen Open en de Roma en door een slagvaardige publiekswerking hebben wij doorheen de jaren **een zeer specifiek publiek** aan ons weten te binden. Een publiek dat minder 'geoefend' is dan het gemiddelde theaterpubliek. Een publiek dat vaak de weg naar ander theater niet vindt. Een publiek met daarin enerzijds nog steeds 'de mannen van de Voetbal', maar anderzijds steeds méér en méér 'studentes theaterwetenschappen'. We spelen alsmaar langere reeksen, voor meer en meer toeschouwers (**zie tijdslijn**). En dat ligt in de eerste plaats aan het feit dat wij toneel maken over het nu, over de complexe realiteit waarin wij ons, tesamen met ons publiek, bevinden. En dat dat leven in het leven op het toneel herkend wordt.

TONEEL OVER HET GEHELE LEVEN

'Om de tien-twintig jaar moet er ene opstaan om het gehele Leven opnieuw neer te schrijven omdat het vorige al lang niet meer telt'

**Louis
Paul Boon**

Binnen het theaterlandschap is het MartHa!tentatief wat betreft haar repertoire een beetje een buitenbeentje. Zelden of nooit worden er bestaande toneelteksten gespeeld en slechts heel af en toe ligt er een boek aan de basis van een voorstelling. Bijna alle andere voorstellingen werden geschreven door de auteurs van het MartHa!tentatief; Johan Petit en Bart Van Nuffelen. Het is mede daaraan te danken dat het MartHa!tentatief zijn unieke stem verkregen heeft. Wat opvalt is dat hun stukken in de loop der jaren almaar persoonlijker zijn geworden en dat de voorstellingen worden geboren uit de simpele dingen die zij elke dag rondom zich zien, lezen en meemaken. Waarna er een groot verlangen ontstaat om over dat eigen, alledaagse - maar vaak ook buitengewone leven - een toneelstuk te maken.

In de herneming van '**De Zoologie**' bv. (een voorstelling bestaande uit ontelbare stukskes meningen en gedachten over de Zoo), houdt Johan Petit na gesprekken met werknemers van de Zoo, een betoog tégen de optimalisatie. In '**Klein Jowanneke gaat dood**' wordt een gesprek met een meneer over de schildpadden in de vijver van het Rivierenhof uitgewerkt tot een apocalyptisch visioen over de multiculturele maatschappij en '**Solo**' gaat over het plein waar Bart Van Nuffelen woont; het De Coninckplein met zijn verslaafden.

Een MartHa!voorstelling tracht het Gehele Leven zo particulier mogelijk te beschrijven, omdat we geloven dat de echte herkenning (één die universeel van aard is en niet anecdotisch zoals dat bij soaps het geval is) pas dan ontstaat wanneer de lens maximaal ingezoomd wordt. Want het eigen leven kan slechts in een ander herkend worden, als dat andere leven zo nauwkeurig en diepgaand mogelijk beschreven wordt.

Omdat we niet alleen de geoefende, maar ook de ongeoefende toeschouwer willen beroeren, wordt tijdens het schrijven en repeteren altijd opnieuw gezocht naar manieren om de toneelstukken verschillende betekenislagen mee te geven. Een van de middelen die wij hiervoor hanteren is het gebruik van humor. Al onze stukken zijn in meerdere of mindere mate humoristisch . We doen dit nooit bewust. Op een of ander manier sluipt dit er elke keer in. Via de lach willen we mensen op sleeptouw nemen, willen wij diep van binnen ergens een snaar doen trillen.

EEN BELEVENIS MET VLAGGESKES

Het MartHa!tentatief speelt van oudsher toneel op locatie. Naast een weldoende onafhankelijkheid en de mogelijkheid tot een grotere beeldende scheppingskracht heeft ons dat ook geholpen dat brede publiek op te bouwen. **Een voorstelling van het MartHa!tentatief wil een belevenis zijn.** Waar mogelijk creëren we een feestelijke sfeer, of zoals we dat oneindig beter hoorden uitdrukken, door een toeschouwer na een voorstelling; *'het MartHa!tentatief, die doen altijd alles met vlaggeskes'*.

Vele andere gezelschappen - en wij kunnen deze evolutie alleen maar toejuichen - hebben de laatste jaren de voordelen van locatietheater ontdekt. Toch neemt het MartHa!tentatief ook hier nog altijd een ietwat aparte plaats in. In de loop van de voorbije jaren is onze locatiewerking immers geëvolueerd van het obligate spelen in een groot leegstaand gebouw naar het bespelen van de publieke ruimte. Na eerdere geslaagde experimenten met **'De Zoologie'** (onder de bomen van de Antwerpse Zoo) en **'Den Open Haard'** (op een ijzige vlakte aan de Schelde) gingen we met **'De Stormdraak'** (op markten overal te lande) nog een stapje verder.

De **'Revue van het Onnoembare Leven'** en **'De stad van Chestov'** (beide 2010) verzetten wat dat betreft de bakens. Voor de Revue wordt een stuk straat letterlijk uit de realiteit weggekapt en getransformeerd tot een theatrale ruimte. Voor de **'De stad van Chestov'** wordt het publiek doorheen de stad geleid en grijpen we in op de stadsbeelden.

Het MartHa!tentatief zal ook in de toekomst locatietheater blijven maken. Niet alleen zou het van een grote domheid getuigen om onze jarenlange expertise zomaar overboord te gooien, wij kunnen het uitdagende karakter ervan ook moeilijk missen. Het spelen op locatie zorgt ervoor dat de uitgangspunten elke keer opnieuw veranderen. Dit heeft tot gevolg dat we telkens opnieuw, locatie per locatie, onze toneeltaal moeten heruitvinden.

HET MARTHA!TENTATIEF EN DE STAD

Het MartHa!tentatief is veel meer dan andere gezelschappen een **'stadsgezelschap'**. Niemand anders neemt de stad dusdanig stelselmatig als onderwerp van haar voorstellingen en misschien nog belangrijker; niemand is dusdanig met de stad verweven als wij. Om te beginnen wonen en leven wij in de stad, doorheen de jaren speelden we in ongeveer elke buurt of wijk die er in Antwerpen te vinden is en werkten we, vaak structureel, met tal van andere stads-actoren samen (zie 1.1.9). Er werd samen publiek gezocht, er werden medewerkers gevraagd, er werd geld bijeengeschraapt, er werden ons onderwerpen aan de hand gedaan. Met als resultaat dat er eigenlijk geen enkele zuivere MartHa!-voorstelling bestaat; al onze voorstellingen zijn bastaarden en de vrucht van al dan niet tijdelijke samenwerkingen met andere organisaties.

De reden waarom wij er elke keer opnieuw voor kiezen om toneel te maken over de wijk en de stad waarin wij wonen, is een logisch gevolg van onze kijk op de wereld. **De stad is de plaats waar de wrijving tussen vroeger en nu het hevigst is en waar de complexiteit van de veranderende wereld zichtbaar wordt.** Zelfs Antwerpen - in vergelijking met Brussel, Parijs of Londen amper een voorschoot groot - is vandaag als stad een complex gegeven, waar processen nauwelijks nog te sturen zijn. In de stad komt de hele wereld samen. De hele wereld woont bijna letterlijk naast onze deur. En daarom vinden wij het belangrijk om toneel te maken in en over de stad, en dus in en over de hele wereld.

Toch is het geenszins onze bedoeling om 'Antwerps' theater te maken. Wel is het onze ambitie om vanuit het eigen lokale leven - in casu de stad Antwerpen - **universele verhalen** te puren die exporteerbaar zijn, in eerste instantie naar de rest van Vlaanderen en in tweede instantie naar de wijde wereld.

De voorstelling **'Magic Palace'** was levende Antwerpse geschiedenis op de scène: een stroom getuigenissen over de woelige jaren 30, de hoogdagen van de danspaleizen, de bloeiende Antwerpse jazzscène en dansvloeren vol wervelende levens in de startblokken. Maar meer nog, en oneindig veel belangrijker, was deze voorstelling een pakkend relaas over de onontkoombaarheid en de onherroepelijkheid van het eindige leven. Deze kwaliteiten werden niet alleen door de KVS herkend, (zonder agendaproblemen had deze voorstelling in de Bol in Brussel gespeeld) maar ook door de

jury van het Nederlandse Theaterfestival, die de voorstelling in hun longlist opnam. Ook

DIVERSITEIT

We hebben lang getwijfeld om diversiteit als apart hoofdstuk te behandelen. En wel omdat het omgaan met de diversiteit eigenlijk inherent is aan leven in en werken rond een moderne stad. Dat we er hier toch even dieper op ingaan, heeft een positieve en een negatieve reden.

De positieve. Volgens Michel Uytterhoeven van Antwerpen Open heeft het MartHa!tentatief een uniek discours ontwikkeld over stedelijke samenlevingsproblemen, zoals die zich in Antwerpen voordoen. Dat hadden wij nooit zomaar van onszelf durven zeggen, maar eigenlijk klopt het ergens wel.

In **'De Zoologie'** brengt Johan Petit het schokkende, want ontregelende relaas van Bruni, een bange blanke vrouw, en in **'Klein Jowanneke Zaaagt'** en **'Klein Jowanneke Gaat Dood'** wordt ongegeneerd gesproken over de angst voor Marokkanen van de kleine Johan Petit, de grootste zesjarige voorstander van Vlaams zelfbestuur ooit.

Anderzijds vinden wij van onszelf dat onze werking en onze voorstellingen nog te weinig de snelveranderende, multiraciale werkelijkheid van de hedendaagse stad weerspiegelen. De laatste jaren wordt onze samenleving alsmaar meer en alsmaar sneller multiraciaal. In 2006 hadden meer dan 2,1 miljoen mensen in België minstens één ouder van buitenlandse afkomst, tegenover 1,4 miljoen mensen in 1991. (cijfers federaal planbureau, bevolkingsvooruitzichten 2007-2060)

Vandaag worden wij meer nog, véél meer nog dan vroeger geconfronteerd met 'het vreemde', met mensen, talen en culturen die wij niet begrijpen. En als er één ding is dat het MartHa!tentatief hoog in het vaandel draagt dan is het dit: **wij willen begrijpen**. Als wij toneel willen maken over vandaag, dan moet ook dit veelkleurige, voor ons vaak onbegrijpelijke leven zich tonen in onze stukken. Dit vertaalt zich dan ook in een aantal voorstellingen die deze problematische diversiteit als onderwerp hebben.

In 2011 zal Johan Petit gewapend met zijn casetterecorder gedurende vier maanden Borgerhout en

Berchem rondtrekken om aldaar gesprekken met Marokkanen te voeren. De vaststelling dat hij na 34 jaar in Borgerhout te wonen amper Marokkanen kent, vormt de basis van deze voorstelling. Bart Van Nuffelen maakt met '**Revue van het Onnoembare Leven**' een voorstelling over aangespoelde levens in een hedendaagse stad. (zie 1.1.66 projecten)

Gelijklopend daarmee stappen wij in het project '**Diversiteitsmanager**' van Kopspel vzw. Samen met nog een tiental andere huizen engageren wij ons om een diversiteitsmanager aan te stellen. (zie bijlage 8)

4. Uniciteit van de organisatie

OP WEG NAAR UTOPIA

De voorstellingen van het MartHa!tentatief nemen binnen het huidige theateraanbod zowel vormelijk als inhoudelijk een unieke plaats in. Hoe verscheiden van opzet en onderwerp de toneelstukken van het MartHa!tentatief ook zijn, toch worden zij gekenmerkt door een gezamenlijke en uiterst herkenbare toon. Er bestaat een soort van onderstroom die al onze dromen en ideeën over toneel verbindt. **Deze onderstroom** heeft een **optimistisch karakter**. Dat is geen verdienste. Dat is een feit. Het MartHa!tentatief zoekt naar **bewegelijkheid en openingen in een snel verglijdende maatschappelijke realiteit**.

De hedendaagse realiteit is dermate complex dat zij in al haar volledigheid nooit te beschrijven of te vatten zal zijn. Toch leidt dit verlies van zekerheden bij het MartHa!tentatief niet tot eenzaamheid, vervreemding en immobiliteit, maar integendeel juist tot **dynamisme en mogelijkszin**. Dit dynamisme ontstaat doordat wij niet alleen weigeren te aanvaarden dat er absolute zekerheden bestaan, maar ook dat er absolute onmogelijkheden bestaan. Elke verandering brengt naast verlies ook perspectieven en mogelijkheden met zich mee. De filosoof **Sjestow**, verwoordde het in 1905 zo:

'De mens is wonderbaarlijk! Zonder er iets over te weten, verkondigt hij dat er een objectieve onmogelijkheid bestaat. Nog niet zo lang geleden, vóór de uitvinding van de telefoon en de telegraaf, achtte men het onmogelijk om

vanuit Europa met Amerika te converseren. Vandaag is het mogelijk.'

Zo komen wij stilaan tot de kern van de MartHa!dramaturgie. Waar onze personages vroeger vaak nog werden overweldigd door de ontelbare keuzes, door hun menselijke tekortkomingen en door de immense vrijheid, laten zij zich vandaag niet langer omver blazen door de chaos. Nee, ze kiezen. Ze kiezen zich een werkelijkheid.

Het MartHa!tentatief maakt **toneel in het volle bewustzijn dat wij Utopia nooit zullen bereiken**. Toch zijn wij er naar op zoek. Wij organiseren onze eigen queeste: een praktische zoektocht naar iets dat enkel in de verbeelding bestaat, maar dat desalniettemin effect creëert. Of zoals we het ooit in één van onze toneelstukken zegden:

'... En voor het slapengaan las ik dan, om te bekomen van de opwinding, een boek. En weer werd ik plots omver geslagen. Ene Sjestow beschreef een experiment met een aquarium met uitneembare glazen tussenwand. Deze wand kon men zonder problemen verwijderen, zonder dat de vis, die aan zijn ruimte gewend was, ooit probeerde naar het andere deel door te zwammen. Hij zwam tot een bepaald punt in het water, keerde en zwam vrolijk terug, zonder in de gaten te hebben dat de barrière opgeheven was.

Ik vertelde iedereen hierover, de scepticus sleurde ik mee naar de Zoo, naar het gebouw waar men vogels gevangen houdt met een truc, met een kooi die aan drie zijden helder verlicht is. De vierde wand is het zwarte niets, een verduisterde gang met daarachter, daarbuiten: de wijde wereld, duizend bomen om in en rond te vliegen. En zo toonde ik hem hoe wij als bange vogels verder leven in een enge, nagebootste wereld die slechts een tweedehandsafspiegeling van de echte is; een open kooi met kunstmatige tak en geschilderde horizon, en hoe wij van tak naar tak ter plaatse springen uit angst voor de grote onbekende sprong.

En zo toonde ik onomstootbaar aan hoe geloof, opvoeding, stadslandschappen, gewoontes, leefregels; hoe dit alles u als mens beperkt, in een hoek dringt, willoos maakt. Ik ontdekte dat alles anders kon. Dat men voorwaarts kan gaan door achterwaarts te lopen, dat een

afgehakte wilgentak die ondersteboven wordt geplant, mits voldoende water en meststoffen, opnieuw kan uitgroeien tot een boom, dat wetenschappelijk onderzoek uitgewezen heeft dat de hoeveelheid muggen groter is op plaatsen waar er armoede heerst, dat de Chaostheorie tegenover de Newtontheorie staat en dat de synthese van deze twee de Complexiteitstheorie is, een beetje zoals één en één ook twee is, en dat ik geen één van deze drie theorieën begreep en de mensen aan wie ik dat alles vertelde ook niet, en dat het geen belang had. Want bovenal ontdekte ik dit: **alles is mogelijk....**'

De grote winst voor de komende jaren is dat het vage 'Martha!gevoel' nu duidelijker is omschreven en dat onze queeste kan worden verder gezet met een gedetailleerdere stafkaart. **De verscheidenheid zal blijven, een meer heldere artistieke visie is de winst.** Wij staan te trappelen om een nieuwe fase in onze werking aan te vangen. Om de meest wonderlijke projecten aan te vatten. Om ons parcours verder uit te tekenen en aan te scherpen. En vooral om ons verder gigantisch te mogen amuseren met het enige waar we echt goed in zijn: toneelstukken maken.

Het leven zoals het is bij de Martha's dagboekfragmenten

Via Johan Petit kon ik mij een stageplaatsje veroveren bij het Marthe!tentatief.

Donderdag

De Martha's hebben een gigantische hangar tot hun beschikking. Het lijkt wel een trukendoos van twee voetbalvelden groot. .

13.00u de Martha's komen 's middags samen om te lunchen. Els staat in voor het voedselbeheer en na de maaltijd geeft iedereen haar €2. Als ze lunchen terwijl ze bezig zijn met een productie dan wordt het betaald door de productie (bijvoorbeeld het eten in de Rataplan tijdens de try outs). Aan de muur hangt een bord 'OVERUREN', per overuur wordt er een streepje getrokken, elke streepje telt voor één glas champagne!

13.30u nog steeds aan tafel, Johan Petit doe *overal* mosterd op.

14.00u Els komt binnen tijdens de repetitie van 'Klein Jowanneke gaat dood' om te vragen of ik een grote eter ben, ze was bestellingen aan het maken voor de Rataplan.

Tijdens de repetities doet Johan een privéshow voor mij; *de wereld is klein, ja, ma kzou hem toch niet willen stofzuigen zenne*. Hij vraagt niet naar mijn mening maar kan die wél van mijn gezicht lezen.

Ik ontdek hier dat de voorstelling eigenlijk door drie mannen wordt gespeeld. Johan en twee muzikanten (Bart Voet en Tim Clement), de muziek en tekst zijn één.

Vanaf dat ge geboren zijt, zijde op weg naart einde, maar ge staat daar pas halverwege bij stil. Dat gebeurt tegelijkertijd onder uwe neus en achter uwe rug.

Vrijdag

12.50u tijdens het middagmaal zie ik mijn kans om hen wat vragen te stellen, hier een selectie van de boeiendste vragen en antwoorden:

- Johan, wie zijn uw helden?
Vitalski, Freek De Jonghe, Urbanus en Jan Declair met zijn obscene fabels.
- Wat zijn jullie van opleiding?
Johan: toneel/regie aan het Rits. Bart Voet: kleinkunst aan Hermen Teirlinck en Tim Clement cinematografie (licht) aan Narafi.
- Wat is het leukste aan het hele proces van een voorstelling maken tot er één hebben en er mee optreden?
De brainstorm van een voorstelling. Je moet dat zien als een waanzinnig groot sudoku spel.
- Is dit werken???
Neen, het is meer spelen, maar je bent wel altijd weg van huis. En ja, je bent je eigen baas, maar wij *moeten* spelen, toneel is geen hobby voor ons, maar een noodzaak!
Pas op, wij schrijven ook wel dossiers enzo hé!
- Van waar komt de naam Martha!tentatief?
Bart Vanuffelen en ik (Johan Petit) zaten op café, en we wisten dat we een naam nodig hadden.
Martha, dat is zo'n echte goeie volkse naam en tentatief wil in het frans 'poging' zeggen, in het engels 'voorlopig'.
Dus samengevat is dit de filosofie van de Martha's altijd een voorlopige poging doen om het graafste toneel *ooit* te maken.

Zondag

10.30u Eitjes op zondag in CC De Kern in deurne. Een interview door Vanessa Broes (leerkracht woordkunst op de kunsthumaniora, actrice bij theatergezelschap 'luxemburg' en goede vriendin van Johan). Ze zijn absoluut niet zenuwachtig voordien. Ze maken zich alleen zorgen of het interessant zal blijven voor het publiek als het palaver begint. Blijkt dat het publiek wildenthousiast is en blijft. Ze stellen vragen, lachen, gieren enzovoort. Het wordt een gezellige koffieklets met dertig man!

Johan verteld dat het zijn jongensdroom is om in de Elisabethzaal te spelen, maar dat hij het al een hele prestatie vind dat hij heeft gespeeld waar Lou Reed heeft gekotst (Roma)!

Een voorstelling is nooit af. Bij de premiere staat het geraamte er al, ongeveer 80% van de voorstelling, die andere 20% evolueert nog.

Hij is niet trots op zijn accent maar dat is nu eenmaal de poëzie van een taal, de melodie. Hij *kan* gewoon niet netjes praten.

Dialect leeft, als je dat vastlegt verliest dat zijn 'buikgevoel'.

Maandag

09.30u Het is koud in het Fort. Voor de brandveiligheid moet de verwarming uit 's nachts, maar de koffie staat al op, er is hoop!

09.54u Steven de techniker komt toe. Steven wordt betaald in opslagplaats. Hij verteld me dat je nooit op automatische piloot kan werken, dan ben je niet meer betrokken.

De ochtend begint met checken of de melk al zuur is.

Vandaag wordt er verhuist van het Fort naar de Rataplan. Dit neemt altijd een hele dag in beslag omdat Johan zijn rekvisieten moet gaan zoeken in de rommel.

10.00u Johan is gearriveerd. Het is 10.00u 's morgens en ik zit precies al op café. Johan verteld over een 'plotje' muziek dat hij heeft gevonden van de mannen van de vuilkar die een nummerke hebben opgenomen over hun vak.

11.00u dit is nu mijn derde dag in het Fort. Ik had nog niemand naar de wc zien gaan. Behalve Tim Clement die zijn behoefte deed tegen een boom. Ik had schrik dat ik in de boskes ging moeten gaan plassen dus dronk ik niet in het Fort. Maar vandaag was de nood hoog. Ik moest en ik zou plassen.

Bleek dat de wc in een andere hangar was en dat Tim gewoon te lui was om de afstand te doen.

Als ik in de andere hangar toekom ontdek ik het nationale kampioenschap zestig plus petanqueballen met muzikale begeleiding van Radio Minerva!

11.30u de mannen zijn aan het verhuizen, Johan leert zijn tekst en na het lezen van hun subsidie aanvraag socialize ik met de 'burogrieten'.

Ik leer over de taakverdeling binnen het Martha!tentatief en de zakelijke kant van een theatergezelschap. (taakverdeling onder de Martha's in de bijlage)

Dinsdag

10.00u voor de Martha's had ik paaseieren bij als bedankje. Dit was niet mijn beste idee ooit. Ze hebben sowieso al de gewoonte om lang aan de koffietafel te blijven, nu zijn ze er niet weg te krijgen.

11.00u de mannen installeren hun spullen, Johan oefent tekst. Vanavond is de eerste try out en meneer kent zijn tekst nog niet.

Voor mij valt er niet veel te doen dus palmt Johan mij in als testpubliek. Hij vraagt naar mijn mening, voorziet mij van een weerwoord. Schrapt dingen die ik niet goed vind, speelt met woorden waar nodig. Ik ben zeer gelukkig nu! Tot nu toe mocht ik het creatieve proces enkel bewonderen, nu doe ik mee.

13.00u moet batterijen gaan kopen voor Johan en krijg een fietsvergoeding!

18.00u avondeten. Johan laat een scheet en geen kat reageert!

19.00u de zenuwen zijn bij niemand merkbaar behalve bij Johan. Hij ijsbeert, fronst zijn voorhoofd en brabbelt zijn tekst.

22.00u Nabespreking met de Martha's. Iedereen mag zijn mening zeggen, over het kleinste detail. Er wordt gemuggezift, gezeverd en af en toe zegt iemand iets geniaal.

Twee punten staan centraal: Johan moet zijn tekst kennen, hij mag niet meer freewheelen. Johan maakt elke voorstelling zo, dat je het gevoel krijgt dat je de graafste uniekste voorstelling gezien hebt. Hij maakt elke voorstelling waanzinnig intiem.

Ze besluiten even verder te repeteren backstage, weliswaar nat van het zweet met een bloot bovenlijf. Ik moet zeggen dat ik me dit beeld niet graag herinner. Halfnaakte zwetende dertigers die als wilden piano en luchtgitaar spelen en dan Johan die al repeterend zijn broek uittrekt en daaronder een natte *witte* onderbroek aanheeft. (ik moet er geen tekeningske bij maken zeker!?)

De rust keert weer, Johan doet een broek aan verteld me nog enkele tips.

“Als je op podium staat mag je niet denken van *nu gaan ze eens lachen sie* want dan lachen ze *nooit*. In het begin van een voorstelling moet je altijd een beetje zoeken, samen met uw publiek. Hoe klappen wij met elkaar?

De informaliteit moet je niet zoeken, die komt vanzelf wel.

Belangrijk is dat je bij het maken van een voorstelling durft je ballast over boord gooien! (kill your darlings).”

De avond eindigt met Johan die zegt: “ik had echt niet door dat dat altijd al zo'n slechte mop was!”

Woensdag

Zelfde scenario als gisteren.

22.30u nabespreking met aanwezige Martha's. Grootste probleem vandaag: langste voorstelling van 'klein Jowanneke' ooit!

Johan is in shock en gaat aan publiek vragen of ze het vonden storen. (natuurlijk zeggen die neen!) Bart Vanuffelen staat op zijn strepen, er *moet* iets uit! Ik citeer: “Jowan, ge moet het globaal onvetten, het moet minstens een kwartier korter!”

Geen momenten creëren, dat komt van zelf. De vertelling is het belangrijkste, niet de moppen.

Johan verteld ons over iets wat hij nog nooit eerder had gedaan. Hij heeft vandaag zijn stoep gepoetst!!!

Dit is het moment dat ik *moest* vertrekken, bende oude zakken!

Donderdag

22.00u premiere gedaan. Het was goed! Echt goed! Boenk derop.
Buikgevoel.

02 mei voorlaatste voorstelling ooit van 'klein Jowanneke' in de Roma.

22.00u ik dacht dat ik het nu wel al genoeg had gezien, maar hij stond strak. De moppen waren beter, grappiger. Ik heb zitten wenen van het lachen en van de ontroering. Het was schoon.

23.00u nabespreking in de pauw. Johan lijkt wel een klein kind, zo gelukkig dat hij er uit ziet. Alle MArtha's zijn aanwezig, het is feest en ik mag deelnemen aan het feest.

Ik neem afscheid en Johan zegt nog: "ge moet dat zeker doen, het Rits, das geweldig!"

Bijlagen**Taakverdeling binnen het Martha!tentatief**

2008 Taakverdeling MarthHa!tentatief

Wat voorafging:

Voor 2003
Productiewerking

(o.a.) Britt per productie

2003-2004-2005

Ilke zakelijke & productieleiding 5/5de
 Johan & Bart artistieke leiding 2/5de
 Stilaan neiging naar structurele werking

2006

Ilke 4/5de zakelijke leiding
 Els 4/5de productieleiding
 Johan en Bart 2/5de artistieke leiding

2007

Anja valt in voor Ilke in zwangerschapsverlof
 Voorjaar 2007 Bart valt uit, Johan neemt over 2/5de
 Zomer 2007 Bart stopt officieel als artistieke leider
 Johan wordt officieel artistieke leiding
 Functie artistiek leiderschap moet zuiverder worden
 Bureauwerking wordt uitgebreid
 Ilke gaat 3/5de werken
 Nieuwe functie wordt gecreëerd
 (management - PR - ...)

2008

Bureau: equivalent 2 voltijdsen + 1 dag
 Johan en Bart: 2/5de (in de toekomst streven naar 2/5de, waarvbij Johan
 1,5/5de en Bart 0,5/5de)

Ilke (3/5de)

algemene coördinatie & stuwning intern (vergaderingen, interne afspraken,
 werkgroepjes...)
 Personeelsadministratie (stilaan een hele brok) & loonbegroting
 Dossiers & beleidsplannen opmaken
 Pers & promotieplanning
 Beheer vzw
 wagenparkbeheer

Anja (4/5de)

Financiën & boekhouding (begrotingen, afrekeningen, facturatie, controle)
 Public Relations
 Planning & opzetten verkoop producties (bv. tournee Stormdraak, contacten
 met Thassos, HH, FB)
 Beheer pelletkachels

Els

Productieleiding (pre- post - en productie)
 Beheer databestand post- en email
 Archief
 websitebeheer
 voedselbeheer

Johan

Artistieke leiding

Tekst, regie, spel

Bart
Assistent artistieke leiding
Tekst, regie, spel

Tom
Kostuum
Ontwerp affiches, nieuwsbrief, website
muziek

Tim
Licht en geluid
muziek

Manu
Decor
Chef loods

Foto's Donderdag 12/03

Het Fort van Martha!

Den buro

De Martha!tentatief bus

Repetitiekot

Nog géén tiende van Martha's trucendoos

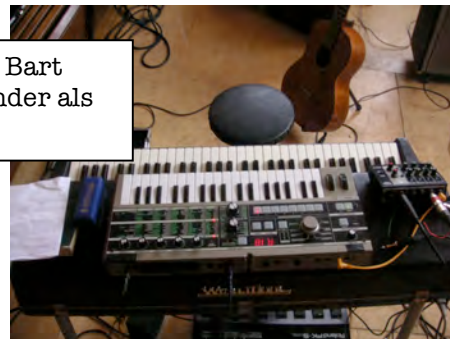

Vrijdag 13/03

Dankzij de moderne technologieën hadden ze de mogelijkheid om hun geheugen op te frissen door naar de dvd te kijken van de vorige tournee van 'klein Jowanneke gaat dood'

Het befaamde orgel van Bart Voet. Dat ding is beroemder als hij!

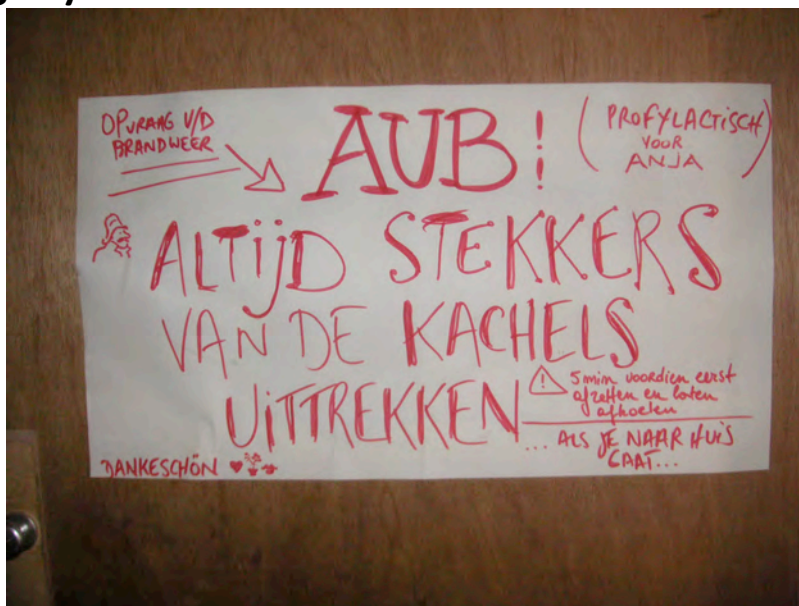
Klassiek beeld van de Martha's. Koffie, Johan en een taprecorderke met radio minerva op opgenomen.

Zondag 15/03

Eitjes op zondag. Vanessa Broes en Johan Petit praten bij...

Maandag 16/03

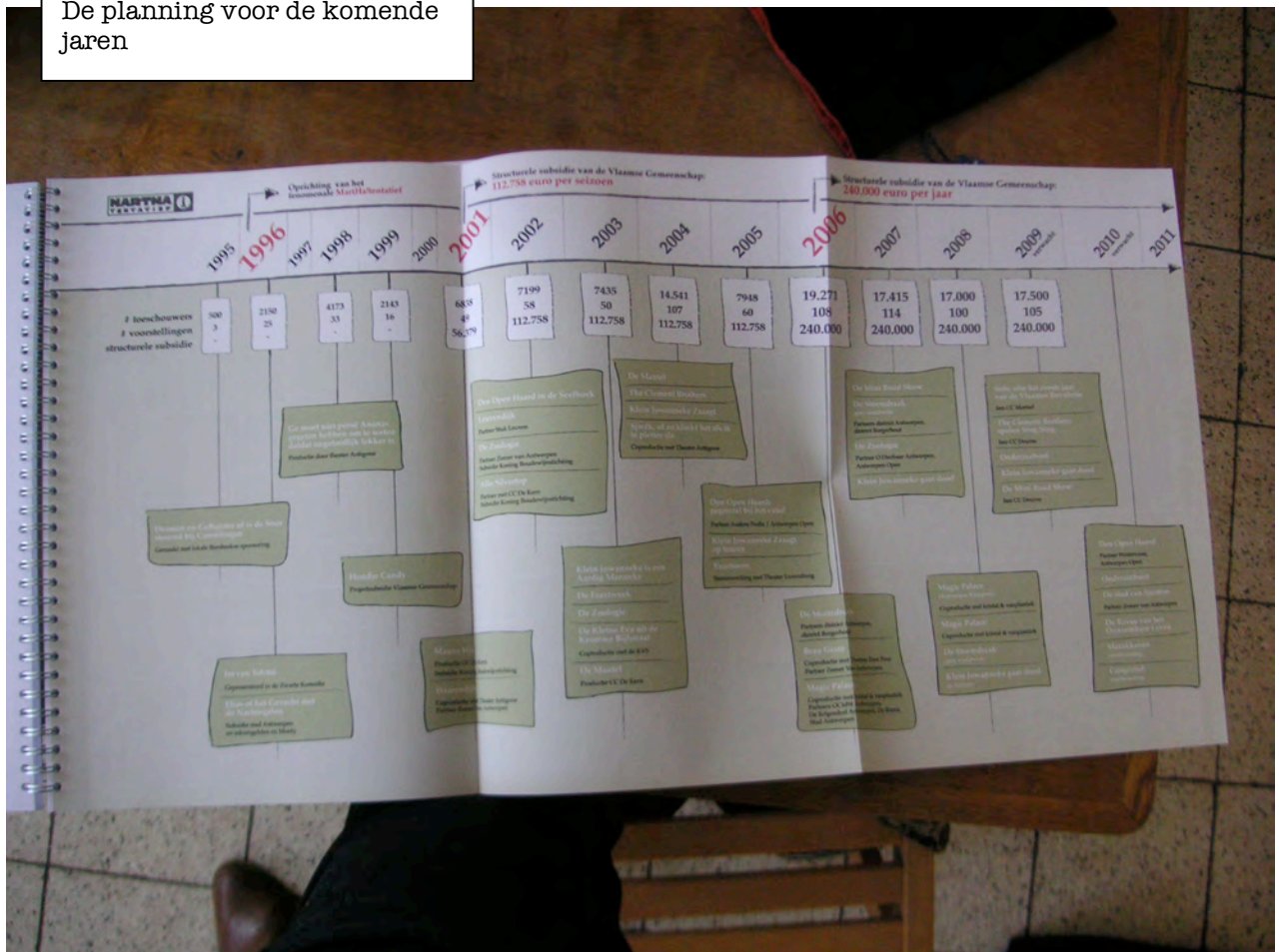

Via het internet leert de kostuummaker van dienst dassen knopen...

Het hol van de kostuummaker, zonder kachel!

De planning voor de komende jaren

Dinsdag 17/03

Repeteren aan honderd per uur

Woensdag 18/03

Johan leert zijn tekst

De Martha's bespreken na

